Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anuncĭurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-riĭ de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
la administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtu abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 274. Braşovŭ, Sâmbătă, 11 (23) Decemvre 1893.

Actulŭ de acusaţiune

în procesulŭ pentru Memorandŭ.

Astăḑĭ suntemŭ în posiţiune de a da publicităţiĭ faimosulŭ actŭ de acusaţiune alŭ procurorului superiorŭ din Cluşiu, prin care suntŭ acusaţĭ şi citaţĭ înaintea juriului din Cluşiu membrii comitetului centralŭ alŭ partidei nóstre naţionale, în numĕrŭ de 23, şi afară de aceştia patru bărbaţĭ românĭ, carĭ nu facŭ parte din acestŭ comitetŭ, toţĭ pe motivulŭ, că ar fi comisŭ delictulŭ de agitaţiune prin aceea, că au rĕspânditŭ Memorandulŭ, care ar ataca puterea obligătóre a legii despre uniune. Eată-lu:

Dela procurorulŭ superiorŭ din Cluşiu.

Nr. 4412—1893
a. c.

Ilustritatea Vóstră, d-le preşedinte reg. de tribunalŭ, ca judecătoriă de pressă!

In tipografia din Sibiiu, care mai înainte era înregistrată sub numele de „Institutŭ Tipograficŭ“ şi forma proprietatea unei societăţĭ pe acţiunĭ, mai în urmă însĕ, adecă dela 1 Iunie 1892, formézā proprietatea privată a lui Eugenŭ Brote, s'a tipăritŭ un memoriu în limbele: germană, francesă italiană şi română, adecă în limba valahă, alŭ căruia titlu, după textulŭ originalŭ românŭ, este următorulŭ: „Memorandulŭ Româniloŕŭ din Transilvania şi Ungaria, către Maiestatea Sa imperială şi regală apostolică Franciscŭ Iosifŭ I, împĕratŭ alŭ Austriei, rege apostolicŭ alŭ Ungariei, rege alŭ Bohemiei, Dalmaţiei, Croaţiei, Slavoniei, Galiţiei, Lodomeriei, — Duce alŭ Salisburgului, alŭ Stiriei, Carintiei, Carneoliei, Bucovinei, Silesiei superióre şi inferióre; — Mare principe alŭ Transilvaniei, — Margrafŭ alŭ Moraviei, — comite principarŭ alŭ Habsburgului şi Tirolului etc. etc. etc. Sibiiu, tiparulŭ Institutului Tipograficŭ 1892“.

In publicaţia apărută sub acestŭ titlu, adecă dela şirulŭ alŭ 32 alŭ alineatului 9 de pe pag. 2 a acestui memoriu şi până la rĕndulŭ 6, alinea 2, pag. 3 se cuprindŭ următórele espresiunĭ, carĭ după traducerea autorisată ungurésca, ce se află între actele de investigare, sună astfelŭ:

„Dreptulŭ istoricŭ, întocmai ca dreptulŭ publicŭ alŭ Transilvaniei, legile fundamentale, „Sancţiunea pragmatică“ asigurézā autonomia Transilvaniei într'o formă neatacabilă, şi poporulŭ românŭ mai alesŭ după proclamarea egalei îndreptăţirĭ la 1848, şi după desvoltarea făcută în anii 1863—1865 în dreptulŭ publicŭ, avea în aceste hotărîrĭ preţióse cele mai supreme garanţii ale vieţii lorŭ naţionale şi aspiraţiunile lorŭ naţionale culminau în acéstă autonomiă“.

„In contra vederilorŭ politice dominante într'unŭ şirŭ de secolĭ, acéstă autonomiă a fostŭ, prin uniune, nimicită într'o formă nedréptă, contrară dreptului publicŭ şi drepturilorŭ elementelorŭ libere, carĭ constituescŭ Transilvania, şi fără considerare la posiţiunea etnică şi geografică şi la desvoltarea ei specifică, carĭ tóte reclamă cu insistenţă susţinerea acestei autonomiĭ. Prin fapta acésta poporulŭ românŭ se simte vătĕmatŭ în drepturile sale istorice şi naţionale; pentru-că:

„a) Uniunea s'a enunţatŭ fără participarea Româniloŕŭ într'o formă corĕspundĕtóre numĕrului şi însemnătăţii lorŭ în acéstă ţéră, — şi încă s'a enunţatŭ printr'o dietă, care îşĭ avea representanţii sĕi pe basa legilorŭ electorale din 1790—1791 şi a legilorŭ din 1848, adecă pe basa legilorŭ din timpulŭ întunecosului feudalismŭ ş. a.“

Mai departe, totŭ în acea publicaţiă, respective în alineatele 3 şi 4 — adecă dela şirulŭ 24 până la şirulŭ 31 — de pe pagina 3 a Memoriului, se cuprindŭ următórele espresiunĭ, carĭ în aceeaşĭ traducere autorisată sună:

„b) Vătĕmatŭ se simte, de altă parte, poporulŭ românŭ prin acéstă uniune, pentru-că acéstă faptă a pregătitŭ efectuirea fusiunei, fără considerarea legilorŭ, carĭ garantézā autonomia acestei ţĕrĭ.

„Uniunea şi realisarea ei prin articululŭ de lege 43 din 1868, sunt negarea adevĕrată a tuturorŭ drepturilorŭ poporului românŭ, care poporŭ prin majoritatea lui absolută formézā vechia Transilvaniă, precum şi ignorarea tuturorŭ acelorŭ legĭ fundamentale, carĭ garantézā autonomia Principatului; suntŭ înlăturarea totală a elementului românŭ şi o nedreptate atâtŭ din punctŭ de vedere legislativŭ şi juridicŭ, câtŭ şi din punctŭ de vedere politicŭ“.

Aserţiunile şi espresiunile citate mai susŭ, carĭ se cuprindŭ în numitulŭ Memoriu, — mai alesŭ însĕ acelea în carĭ se susţine: că „autonomia Transilvaniei a fostŭ nimicită, prin uniune, într'o formă nedréptă, contrară dreptului publicŭ şi drepturilorŭ elementelorŭ libere, carĭ constituescŭ Transilvania“; şi că prin uniune „poporulŭ românŭ se simte vătĕmatŭ în drepturile lui istorice şi naţionale, pentru-că uniunea s'a enunţatŭ fără ca Românii sĕ fi participatŭ într'o formă corĕspundĕtóre numĕrului şi însĕmnătăţii lorŭ în acéstă ţérā“, — şi s'a enunţatŭ, după cuvintele Memorandului, „printr'o dietă, care îşĭ avea representanţii sĕi pe basa legilorŭ electorale din 1790—1791“, adecă „pe basa legilorŭ din timpulŭ întunecosului feudalismŭ“; — şi în fine, acea espunere a Memorandului, în care se susţine: că „Uniunea şi realisarea ei prin art. de lege 43 din 1868 este o nedreptate atâtŭ din punctŭ de vedere legislativŭ şi juridicŭ, câtŭ şi din punctŭ de vedere politicŭ“. cuprindŭ în sine negarea valabilităţii şi puterii obligătóre a articulelorŭ de lege despre uniune, séu despre încorporarea Ardélului, în înţelesŭ mai strînsŭ, la Ungaria: adecă a art. de lege I din 1848, din Ardélŭ, şi VII ex 1848 din Pojunŭ, respective din Ungaria, precum şi a articulului de lege 43 din 1868 despre întrarea în vigóre a legilorŭ pentru uniune.

Este atacată în espunerile şi espresiunile de mai sus valabilitatea şi puterea obligătóre a numitelorŭ legĭ mai alesŭ prin aceea, că după înţelesulŭ lorŭ lămuritŭ, legea despre uniune numai atuncĭ ar fi pututŭ fi adusă în modŭ valabilŭ, décă în dieta ardelénă din 1848, ar fi fostŭ representaţĭ locuitorii românĭ din Ardélŭ în mĕsură corĕspundĕtóre preponderanţei lorŭ numerice şi pretinsei lorŭ însemnătăţĭ, şi décă ei arŭ fi luatŭ parte la aducerea legii despre uniune.

De-óre-ce însĕ în dieta acésta ardeleană din 1848, poporaţiunea română din Ardélŭ n'a fostŭ representată, ér dieta a fostŭ alcătuită pe basa legilorŭ de dreptŭ publicŭ din 1790/91 — după Memorandŭ, legea despre uniune nicĭ n'a pututŭ sĕ se aducă în modŭ valabilŭ. De aicĭ urmézā că décă legea acésta n'a fostŭ adusă în modŭ valabilŭ, ea nicĭ nu e valabilă, — ér fiindŭ nevalabilă, nu póte avé nicĭ putere obligătóre.

§ 173 din codicele penalŭ ḑice: că acela comite delictŭ de agitare contra legii, şi este a se pedepsi cu închisóre de statŭ până la cincĭ anĭ, care atacă puterea obligătóre a legii în modulŭ prevĕḑutŭ în § 171, adecă: în publicŭ séu prin espunerea la privirea publică, în vre-o adunare, cu cuvêntulŭ, séu prin rĕspândirea de tipăritură, scriere, tablourĭ.

Cumcă în Memorandŭ a fostŭ atacată o lege fundamentală a patriei nóstre, adecă valabilitatea articolelorŭ de lege despre uniune din 1848, acésta este arătatŭ deja în cele de mai susŭ. — Pentru a constata fapta de delictŭ de agitaţiune circumscrisă în § 173 din codicele penalŭ, mai trebue arătatŭ numai aceea: că în care modŭ, cuprinsŭ în § 171 alŭ legii penale, s'a făcut atacarea puterii obligătóre a legilor despre uniune? Spre scopulŭ acesta mĕ provocŭ la acea faptă constatată: că în casulŭ de faţă, atacarea valabilităţii şi a puterii obligătóre a legilorŭ despre uniune, s'a întêmplatŭ în Memorandulŭ românŭ, devenitŭ cunoscutŭ, prin rĕspândirea tipăriturei indicată mai susŭ.

Rĕspândirea aceleia însĕ, după actele de investigare, s'a efectuitŭ aşa, că esemplarele tipărite la ordinulŭ aşa numitului comitetŭ esecutivŭ de 25 alŭ partidei naţionale române, s'au împărţitŭ parte prin personalulŭ Tipografiei aşa numitului „Institutŭ tipograficŭ“ din Sibiiu, în localităţile Tipografiei, parte s'au rĕspânditŭ aiurea la ocasiunĭ, — ér în diferitele ţinuturĭ ale ţĕrii s'au trimisŭ spre rĕspândire singuraticilorŭ ómenĭ de încredere din provinciă desĕmnaţĭ de numitulŭ comitetŭ de 25 — şi prin cei din urmă s'a împărţitŭ mai alesŭ între locuitorii românĭ. Pe lângă acésta o altă modalitate a rĕspândirei Memorandului a format'o şi aceea, că esemplarele acestuia în limba germană, francesă şi română s'au trimisŭ şi la individĭ din streinătate, — respective s'au distribuitŭ.

Fiindŭ prin acésta arătate elementele, carĭ constituescŭ fapta delictului de agitaţiune circumscrisă în § 173 alŭ legii penale,

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Recetă pentru a face o căsĕtoriă.

III.

(Fine.)

Timpulŭ trecea; se cânta tocmai piesa penultimă a concertului. Eu esaminamŭ în tăcere pe cele douĕ persóne, ce doriau sĕ se căsĕtorésca, şi începusemŭ sĕ mĕ convingŭ, că ele suntŭ fórte bine potrivite una pentru alta. George şi dómna B. pierdeau tótă speranţa de a-i puté uni. Imĭ trecŭ prin capŭ o ideiă nostimă, tocmai când George îi ḑicea d-nei B. cu unŭ aerŭ tristŭ: „Am perdutŭ partida!“... şi d-na B. îi rĕspundea: „Nepotrivire la temperamente!“ — eu le şoptescŭ la ureche câte-unŭ: „*de unde sci?*“ care îi face sĕ tresară pe amêndoi de bucuriă şi pe urmă mĕ adresezŭ tare la societate:

— „Mi-se pare, că amŭ puté sĕ facemŭ acum altceva, decâtŭ sĕ ascultămŭ mereu musica. Sĕ mergemŭ sĕ ne aşeḑămŭ a o masă într'unŭ boschetŭ. Eu propunŭ şi oferŭ punch societăţii; asta credŭ că ne va anima puţinŭ.

Propunerea mea este primită cu unanimitate de voturĭ. Iau braţulŭ Elenei cu curagiu (trebue sĕ spunŭ, că aprópe jumĕtate din spectatorĭ plecase), ceilalţĭ mĕ urmézā într'unŭ boschetŭ şi eu comandŭ o sticlă de punch.

Punchulŭ sosesce şi eu servescŭ pe toţĭ.

— „Mie-mĭ place punchulŭ, dice Elena, dér eu nu beau nicĭ-odată.... mi-e frică sĕ nu mi-se suie în capŭ.“

— „Ei, dragă, aicĭ nu este loculŭ de-a face mofturĭ, ḑise d-na B.... décă îţĭ place bea. Décă ţi-se sue în capŭ, vei face mâne diminéţă pe leneşa şi atâta totŭ.“

D-lŭ Apostolŭ, căcĭ aşa îlŭ chiăma pe tênĕrulŭ candidatŭ, strigà: „Eu potŭ sĕ beau punch fără sĕ simtŭ nimicŭ. Eu sunt forte de capŭ, nimicŭ nu-mĭ face rĕu!“

Şi într'adevĕrŭ, că elŭ turna pe gâtŭ ca într'o bute; şi Elena părea că se obicĭnuise, căcĭ nu mai făcea fasóne pentru a bea. In tocmai precum prevĕḑusemŭ eu, punchulŭ îşĭ făcea efectulŭ; toţĭ suntemŭ mai veselĭ ca mai nainte. D-na B. fredona galopulŭ ce cânta musica, George se legăna pe unŭ scaunŭ, d-lŭ Apostolŭ vorbesce în drépta şi în stânga şi Elena rîde.

— „Pe legea mea, trăiéscă musica, strigà candidatulŭ, ea te mai înveselesce.... Eu nu dansezŭ din căusa piciorului meu strînsŭ şi cu tóte acestea îmĭ place fórte multŭ dansulŭ. O singură dată am încercatŭ sĕ jocŭ unŭ galopŭ. .....dér am căḑutŭ cu dansatórea mea, şi toţĭ ceilalţĭ dansatorĭ au venitŭ peste noi.“

— „Eu“, ḑise Elena, „nu potŭ sĕ mergŭ nicĭ-odată după tactulŭ musicei, n'am urechiă, încurcŭ tóte figurile şi astfelŭ împiedecŭ pe ceilalţĭ dansatorĭ... De altfelŭ asta se întêmplă fórte rarŭ; când mergŭ la unŭ balŭ, nimenea nu vine sĕ mĕ invite.....“

— „Şi pe mine mĕ refusă totdéuna.“

— „Domnii îmĭ ḑicŭ cămilă.“

— „Damele mĕ numescŭ girafă....“

— „Ha, ha, ha!....“

— „Hi, hi, hi!.....“

— „Tóte mergŭ bine,“ ḑiseiu încetŭ către d-na B. şi umpleamŭ mereu paharele.

— „Elŭ este mai amabilŭ decâtŭ credeamŭ la începutŭ,“ ḑise Elena încetŭ către d-na B.

— „Ea pare o fată fórte cum se cade,“ ḑise Apostolŭ către George.

Eu aveam grije de a anima conversaţia.

— „Domnule“, ḑisei eu către Apostolŭ, „d-ta facĭ pe modestulŭ, dér trebue sĕ convii, că unŭ piciorŭ strîmbŭ nu împiedecă pe cineva de a avé aventurĭ galante.“

— „Asta e posibilŭ; dér câtŭ pentru mine, ele nu au avutŭ nicĭ-odată sfêrşitŭ bunŭ. Astfelŭ într'o ḑi vorbeamŭ cu o damă; ea îmĭ ḑise deodată: Étă bărbatulŭ meu, sĕ fugimŭ, — şi începe sĕ fugă, eu asemenea, bărbatulŭ însĕ pune mâna pe mine şi-mĭ trage o bătaiă strajnică. Asta m'a făcutŭ sĕ renunţŭ la amorŭ.“